

Анна СЕМЕНЕНКО, консультант

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ ДЕРЖСЛУЖБИ

У попередньому номері (див. «БАЛАНС-БЮДЖЕТ», 2019, № 40, с. 11) ми ознайомили читачів із новими правилами призначення та звільнення держслужбовців категорії «А», що застосовуються у зв'язку зі змінами до деяких законодавчих актів. Сьогодні розглянемо новації щодо проходження держслужби.

Змінено поділ посад держслужби на категорії

Отже, з 25.09.19 р. набув чинності (за винятком деяких норм) Закон від 19.09.19 р. № 117-IX (далі – Закон № 117), яким унесено зміни до законодавства щодо перезавантаження влади. Ці зміни зачепили й питання проходження держслужби, належності до категорій посад, повноважень посадовців та держорганів тощо.

Насамперед скажемо, що нині поділ на категорії посад держслужби інший, ніж передбачений

ст. 6 Закону від 10.12.15 р. № 889-VIII (далі – Закон № 889). Критерії такої належності доповнено нормою, що передбачає, окрім раніше визначених особливостей, урахувати й такі:

- зміст роботи, її вплив на прийняття кінцевого рішення;
- ступінь посадової відповідальності;
- необхідний рівень кваліфікації держслужбовців.

Для наочності покажемо, що саме змінилося у віднесенні до категорій посад:

Чинні норми	До внесення змін
Категорія «А»	
Керівник апарату ВРУ та його заступники	Позиції не було
Керівник апарату (секретаріату) постійно діючого допоміжного органу, утвореного Президентом	Позиції не було
Держсекретар КМУ та його заступники, держсекретарі міністерств	Держсекретар КМУ та його заступники, держсекретарі міністерств
Керівники ЦОВВ, які не є членами КМУ, та їх заступники	Керівники ЦОВВ, які не є членами КМУ, та їх заступники
Керівники апаратів КСУ, ВСУ, вищих спеціалізованих судів та їх заступники, керівники секретаріатів ВРП, ВККСУ, та їх заступники, голова ДСУ, його заступники	Керівники апаратів КСУ, ВСУ, вищих спеціалізованих судів та їх заступники, керівники секретаріатів ВРП, ВККСУ, та їх заступники, голова ДСУ, його заступники
Керівники держслужби в інших держорганах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, їх заступники	Керівники держслужби в інших держорганах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, їх заступники
Категорія «Б»	
Керівники та заступники керівників держорганів, юрисдикція яких поширюється на територію АР Крим, однієї або кількох областей, м. Києва і Севастополя або кількох районів, районів у містах, міст обласного значення	Позиції не було
Керівники держслужби у держорганах, юрисдикція яких поширюється на територію АР Крим, однієї або кількох областей, м. Києва і Севастополя або кількох районів, районів у містах, міст обласного значення	Позиції не було

Чинні норми	До внесення змін
Керівники та заступники керівників структурних підрозділів держорганів незалежно від рівня юрисдикції таких держорганів	Позиції не було
Позиції немає	Керівники структурних підрозділів Секретаріату КМУ, їх заступники
Позиції немає	Керівники структурних підрозділів міністерств, інших ЦОВВ та інших держорганів, їх заступники, керівники терорганів цих держорганів та їх структурних підрозділів, їх заступники
Позиції немає	Керівники та заступники керівників структурних підрозділів місцевих держадміністрацій, апаратів місцевих держадміністрацій, їх структурних підрозділів
Позиції немає	Керівники апаратів апеляційних та місцевих судів, керівники структурних підрозділів апаратів судів, їх заступники
Позиції немає	Заступники керівників держслужби в інших держорганах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України

Щодо категорії «В», то до неї, як і раніше, належать інші посади держслужби, не віднесені до категорій «А» та «Б».

Звертаємо увагу! Відтепер, після доповнення ст. 6 Закону № 889 новою нормою щодо поділу посад ще й на підкатегорії, визначення підкатегорії посад держслужби та прирівняння посад держслужби здійснюватиме Кабмін. Подання з цього питання готуватиме НАДС.

Стосовно працівників, на яких покладаються функції з обслуговування, то на сьогодні перелік посад цих працівників НАДС не затверджуватиме. Вочевидь, керівникові відповідного держоргану надано право самостійно визначати перелік «обслуговуючих» працівників.

Захист прав держслужбовців

Після вилучення зі ст. 11 Закону № 889 багатьох позицій захист прав на держслужбу виглядає інакше.

Нагадаємо: держслужбовцеві надано право протягом місяця із дня, коли він дізнався про порушення наданих Законом № 889 прав або виникнення перешкод у їх реалізації, подати керівнику держслужби скаргу із зазначенням у ній відповідних фактів.

До внесення змін Законом № 117 з цією метою на вимогу держслужбовця керівник держоргану утворював комісію з перевірки викладених у скарзі фактів. За результатами такого розгляду НАДС мало дати держслужбовцеві вмотивовану відповідь, а якщо було встановлено факт порушення прав посадовця – до відповідного держоргану направлялась обов'язкова до виконання вимога щодо усунення порушень. Також Законом № 889 передбачалось ініціювання НАДС службового розслідування факту порушення керівником держслужби чи держслужбовцем вищого рангу, яке створює перешкоди в реалізації прав держслужбовця.

Тож у разі підтвердження таких фактів винні посадовці притягалися до встановленої законодавством відповідальності, порушені права держслужбовця підлягали безумовному поновленню, а перешкоди в реалізації цих прав – усуненню.

На сьогодні Закон № 889 вимагає від керівника держслужби у строк до 20 календарних днів із дня отримання скарги надати йому обґрунтовану письмову відповідь (рішення). І якщо держслужбовець не отримав у цей строк відповіді або ж якщо він не згоден із наданою відповіддю, лише після цього посадовець має право скажитися до НАДС. На цьому його права вичерпуються.

Вилучено й норму ст. 11 Закону № 889, якою передбачалося право заявника на оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності держорганів.

Змінено повноваження та засади роботи НАДС

Оскільки НАДС має неабиякий вплив на формування політики держслужби, зокрема умов її проходження, визначення умов оплати праці держслужбовців тощо, зупинимося на змінених нормах законодавства в цій царині.

По-перше, із ст. 13 Закону № 889 вилучено ч. 2, що передбачала призначення на посаду керівника НАДС та звільнення з цієї посади Кабміном. Строк призначення був – на 5 років із правом повторного призначення ще на один строк.

По-друге, НАДС відтепер не організовуватиме розроблення освітньо-професійних програм у галузі знань «Публічне управління та адміністрування» та їх погодження. Не належить уже до повноважень цього ЦОБВ і розробка професійних програм спеціалізації та підвищення кваліфікації держслужбовців на основі профкомпетенцій, їх погодження.

Як говорили вище, не перейматиметься НАДС питаннями розгляду скарг держслужбовців категорій «Б» та «В».

Водночас до повноважень НАДС тепер входить:

- розвиток, упровадження, технічне супроводження інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій;
- організація централізованого проведення оцінювання професійних компетентностей кандидатів під час проходження держслужбового конкурсу;
- адміністрування Єдиного порталу вакансій держслужби.

Як і раніше, Комісія з питань вищого корпусу державної служби (далі – Комісія) функціонуватиме як постійно діючий колегіальний орган. Проте до її складу відтепер не входитимуть, зокрема, представники відповідних профспілок. Натомість у Комісії з'явиться фахівець із питань управління персоналом, визначений Кабміном.

Новацією є те, що перед призначенням члени Комісії проходитимуть тестування за правилами, установленими для кандидатів на посади держслужби категорії «А». Умови оплати праці членів цієї Комісії має ухвалити Кабмін. Через це, зокрема, зі ст. 16 Закону № 889 вилучено норму щодо здійснення повноважень членів Комісії на громадських засадах. Тож на сьогодні за членами Комісії

на період участі в її роботі має зберігатися місце роботи (посада) та середній заробіток.

Додамо: згідно з п. 4 Прикінцевих та перехідних положень Закону № 117 члени Комісії, призначені до її складу до 26.09.19 р. (дати набуття чинності цього Закону), мають продовжувати працювати до призначення нового складу Комісії.

Знавали змін і норми, що стосуються повноважень Комісії з проведення «держслужбового» конкурсу: конкурс проводитиметься на зайняття посад категорії «А», а не вакантних посад, як це було раніше. Тобто, якщо навіть посада не є вакантною, на неї проводитиметься конкурс, причому кандидатур на таку посаду може бути не більш як 5.

Віднині НАДС не розглядатимуться пропозиції щодо дострокового звільнення з посади держслужбовців категорії «А» з ініціативи суб'єкта призначення, а також цей ЦОБВ позбувся повноважень з переведення згаданих посадовців на рівнозначну або нижчу посаду до іншого держоргану.

Окрім того, немає зараз норми про те, що НАДС має затверджувати перелік посад патронатної служби та «обслуговуючих» працівників, установлювати категорії посад держслужби за поданням керівника держслужби в апаратах допоміжних органів, утворених Президентом. Фактично це означає, що зараз НАДС позбавлений права втручатись у такі питання, якщо вони стосуються працівників Офісу президента.

Оновлено повноваження керівника держслужби

Відтепер керівник держслужби відповідного держоргану, плануючи роботу з персоналом, має проводити конкурси на зайняття посад держслужби, тоді як раніше ст. 17 Закону № 889 передбачав конкурс на зайняття вакантних посад держслужби категорії «Б» та «В». Призначення цим посадовцем осіб, які пройшли конкурсний відбір, також має здійснюватися на посади, а не на вакансії, як раніше.

Ще важлива функція, що віднині покладена на керівника держслужби, – укладання та розрив контрактів про проходження держслужби за порядком, ухваленим Кабміном. Крім того, він має

контролювати дотримання виконавчої та службової дисципліни та умов укладеного контракту в держоргані.

Визначені Законом № 889 окремі повноваження стосовно кадрової роботи керівник держслужби вправі делегувати керівникам самостійних структурних підрозділів апарату та терорганів чи відокремлених підрозділів ЦОВВ. Як саме це здійснюватиметься – має визначити Кабмін.

Логічно, що через згадані зміни на службу управління персоналом додатково покладено відповідальність за укладання та розрив контрактів із держслужбовцями.

Звертаємо увагу: положення Закону № 117 щодо контракту про проходження держслужби набиратимуть чинності з **01.01.20 р.**

Вимоги до претендентів на вступ на держслужбу

Також зі ст. 19 Закону № 889 вилучено норму, згідно з якою заборонялось вступати на посаду держслужби категорії «А» та «Б» особам, які ма-

ють заборгованість зі сплати аліментів на утримання дитини, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за 6 місяців із дня пред'явлення виконавчого документа до примусового виконання. Тобто виходить, що для цих посадовців не є перепорою на шляху до преференцій невиконання свого обов'язку перед власною дитиною.

Щодо вимог до претендентів на проходження держслужби, то для посад категорії «Б» слід мати вищу освіту ступеня не нижче молодшого бакалавра, а якщо бакалавра – то лише за окремим рішенням суб'єкта призначення.

Окрім того, для посадовців категорій «Б» та «В» зараз можуть не враховуватися вимоги спеціальних законів, що регулюють діяльність відповідного держоргану. Ідеться про те, що відніні спецвимоги до претендентів на ці посади суб'єктом призначення враховуватимуться за рекомендаціями, затвердженими НАДС.

Позаяк спецвимоги до осіб, які претендують на посади, також можуть визначатись суб'єктом призначення в контракті, укладеному за ухваленим Кабміном порядком.

Анна СЕМЕНЕНКО, консультант

ОБНОВЛЕНО ПІДҐРУНТЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ «ДЕРЖСЛУЖБОВОГО» КОНКУРСУ

Продовжуємо цикл публікацій, присвячених нововведенням щодо функціонування держорганів, проходження держслужби тощо. Зупинимось на питаннях конкурсного відбору на посади держслужби, які суттєво оновилися внаслідок зміни законодавчих норм.

Процедури конкурсу

Як передбачено Законом від 10.12.15 р. № 889-VIII «Про державну службу» (далі – Закон № 889), щоб обіймати посаду держслужби, особа має пройти конкурсний відбір. Оскільки Законом від 19.09.19 р. № 117-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади» (далі – Закон № 117, діє з 25.09.19 р.)

унесено корективи й у цей процес, діяти роботодавцям доведеться за дещо іншими правилами.

Як і раніше, порядок його проведення має затверджувати Кабмін (на сьогодні це Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затверджений постановою КМУ від 25.03.17 р. № 246, далі – Порядок № 246).